

บทบรรณาธิการ

ในโลกที่ความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วทั้งในมิติทางสังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยี และความสัมพันธ์ระหว่างผู้คน คำถามสำคัญประการหนึ่งของศาสตร์ด้านศิลปศาสตร์ยังคงเป็นการทำความเข้าใจว่ามนุษย์สร้างความหมายให้แก่โลกที่ตนอาศัยอยู่อย่างไร วารสารศิลปศาสตร์ ฉบับที่ 2 ประจำปี 2569 จึงนำเสนอบทความวิจัย 21 บทความ และบทความวิชาการ 2 บทความที่ร่วมกันสำรวจพลวัตดังกล่าวผ่านมุมมองอันหลากหลายของภาษา วรรณกรรม ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ความเชื่อ และสังคมร่วมสมัย

บทความกลุ่มหนึ่งให้ความสำคัญกับภาษาในฐานะเครื่องมือของการสื่อสาร การรับรู้ และอำนาจทางสังคม ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาการใช้คำตอบขึ้นต่ำในการสนทนาภาษาไทย การประเมินคุณภาพงานแปลข้อมูลสาธารณสุขด้านสาธารณสุขจากภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาไทย หรือการสำรวจสถานะของภาษาจีนในภูมิทัศน์ทางภาษาของท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ งานวิจัยเหล่านี้ชี้ให้เห็นว่าภาษาไม่ได้ทำหน้าที่เพียงสื่อสารข้อมูลเท่านั้น หากยังสะท้อนความสัมพันธ์เชิงอำนาจ อัตลักษณ์ และบทบาทของผู้คนในสังคมที่มีความหลากหลายมากขึ้น

ในอีกด้านหนึ่ง บทความด้านวรรณกรรมและวรรณคดีได้เปิดพื้นที่ให้เห็นกระบวนการสร้างและตีความความหมายผ่านตัวบท ตั้งแต่กวีนิพนธ์จีนสมัยถัง คัมภีร์ซือจิง กวีนิพนธ์ภาคใต้ร่วมสมัย วรรณกรรมกัมพูชา ไปจนถึงพัฒนาการของการสืบสรรค์วรรณคดีไทย งานวิจัยเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าวรรณกรรมมิได้เป็นเพียงมรดกทางวัฒนธรรม หากยังเป็นพื้นที่ที่สังคมใช้ในการสะท้อนคุณค่า อุดมคติ ความสัมพันธ์ทางเพศ และความเปลี่ยนแปลงของโลกทัศน์ในแต่ละยุคสมัย

ขณะเดียวกัน ประเด็นเรื่องความทรงจำ ประวัติศาสตร์ และอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมได้รับการนำเสนอผ่านการศึกษาหลากหลายกรณี ทั้งการสร้างเรื่องเล่าความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับสัมพันธมิตรภายหลังสงครามโลกครั้งที่สอง การรื้อสร้างความทรงจำของเรื่องเล่าชุมชนยังในสังคมเกาหลี ตลอดจนการศึกษาความคิดของเบเนดิกต์ แอนเดอร์สันเกี่ยวกับการบ่มเพาะนักวิชาการด้านเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา บทความเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่าความทรงจำมิใช่สิ่งคงที่ หากเป็นพื้นที่ของการคัดเลือก ตีความ และสร้างความหมายใหม่ตามบริบทของสังคมในแต่ละช่วงเวลา

อีกประเด็นสำคัญที่ปรากฏเด่นชัดในวารสารฉบับนี้คือการศึกษาความเชื่อ ศาสนา และวัฒนธรรมในฐานะกลไกที่ช่วยให้ชุมชนดำรงอยู่และปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเล่ายี่ก่อง ความเชื่อเกี่ยวกับเทพเจ้าตือโป๊ยก่าย บทบาทของตะกั่วในชุมชนพระบาทห้วยต้ม หรือการวิเคราะห์วิกฤตศรัทธาในสถาบันสงฆ์ไทย งานวิจัยเหล่านี้ชี้ให้เห็นทั้งพลังและความท้าทายของระบบความเชื่อในสังคมร่วมสมัย ซึ่งต้องเผชิญกับเงื่อนไขใหม่ทางเศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรมอยู่ตลอดเวลา

นอกจากนี้ บทความด้านสังคมศาสตร์ร่วมสมัยยังสะท้อนประเด็นท้าทายที่กำลังได้รับความสนใจในระดับโลก ไม่ว่าจะเป็นการรู้ดิจิทัลของเยาวชน ทักษะติดต่อสัมพันธ์ ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูกับพฤติกรรมก้าวร้าว การพัฒนาแบบจำลองการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินเมือง หรือบทบาทของปัญญาประดิษฐ์ต่อการตัดสินใจและการรับผิดชอบทางศีลธรรม ประเด็นเหล่านี้ล้วนสะท้อนให้เห็นว่ามนุษย์กำลังเผชิญคำถามใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างสังคม

กองบรรณาธิการหวังเป็นอย่างยิ่งว่าบทความในวารสารฉบับนี้จะช่วยเปิดพื้นที่แห่งการเรียนรู้และการสนทนาทางวิชาการ อันนำไปสู่ความเข้าใจที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้นต่อมนุษย์ สังคม และวัฒนธรรมในโลกปัจจุบัน ซึ่งเต็มไปด้วยความหลากหลาย ความซับซ้อน และความเปลี่ยนแปลงที่ไม่เคยหยุดนิ่ง

สุกีนดา รัตนตั้งตระกูล
บรรณาธิการประจำฉบับ